

**PROGRAMACIÓN DOCENTE DE PEDAGOXÍA MUSICAL
CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA
TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS DECRETO 163/2015)
CURSO 2024/2025**

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN												
PEDAGOXÍA MUSICAL 1º CUADRIMESTRE												
ESPECIALIDADE:	PEDAGOXÍA						ITINERARIOS:			PEDAGOXÍA XERAL E DA LINGUAXE MUSICAL		
CARÁCTER:	MATERIA OBRIGATORIA ESPECIFICA						TIPO DE CLASE:			COLECTIVA		
DEPARTAMENTO:	PEDAGOXÍA						XEFE DE DPTO.:			Adriana Cristina García García		
CURSOS	1º curso		2º curso		3º curso		4º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA:			Adriana Cristina García García
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais:			4
ECTS/CUAD.					6				Observacións:			
DOCENTES:	NOME E APELIDOS						EMAIL/TEL/WEB			TITORÍA		
	Adriana Cristina García García						aulamusicaldeadriana@gmail.com			Luns 17:30 a 18:30 h		

2. DESCRITOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR: Bases psicológicas da educación musical. O desenvolvemento das capacidades musicais: sensibilización, percepción, memoria e pensamento musical. Principios fundamentais das distintas metodoloxías e correntes pedagóxicas en educación musical. Os precursores. Métodos activos. Métodos instrumentais. Métodos creativos. Novas perspectivas e paradigmas.	
COÑECEMENTOS PREVIOS: Os correspondentes ao nivel profesional das materias: Psicopedagogía, Teoría da Educación, Socioloxía da Educación.	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T2, T8, T15, T16
COMPETENCIAS XERAIS:	X1, X2, X3, X10, X13, X18, X19
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EP1, EP5, EP6
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015	

3. OBXECTIVOS	
DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Comprender os conceptos básicos dunha metodoloxía musical	Todas
2. Estudar as diferentes metodoloxías xurdidas no século XX	Todas
3. Estudar e practicar os diferentes parámetros musicais segundo as metodoloxías	Todas
4. Crear no alumno o hábito de coñecer as diferentes propostas metodolóxicas.	Todas
5. Traballar a expresividades a través do corpo e cun instrumental básico.	Todas
6. Crear no alumno o hábito de búsqueda de solucións creativas na actividade docente	Todas
7. Compoñer arranxos e pequenas pezas musicais instrumentais conforme as metodoloxías.	Todas
8. Compoñer exercicios baseados nas diferentes metodoloxías.	Todas
9. Desenvolver a capacidade e a sensibilidade auditiva e creativa.	Todas

4. CONTIDOS		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
1.Aspectos xerais	1.1. Definición de Pedagogía e Pedagogía Musical. 1.2. Relación con outros conceptos (educación, ensinanza, didáctica).	0.5
2. Historia da educación musical	2.1. Evolución das ideas pedagóxico-musicais a través da historia da educación musical, desde as antigas civilizacións ata o século XXI.	1

3. A iniciación musical	3.1. Bases psicolóxicas da educación musical. 3.2. O desenvolvemento das capacidades musicais: mundo sonoro interno, memoria e creatividade, audición interior, o pensamento musical.	1
4. Introducción ás metodoloxías de educación musical	4.1. Metodoloxías na educación musical: concepto e características. Problemática da palabra <i>metodoloxía</i> . 4.2. Principios fundamentais das distintas metodoloxías ou enfoques e correntes pedagóxicas en educación musical.	1
5. Os precursores dos métodos activos de educación musical	5.1. J. J. Rousseau. 5.2. G. L. B. Wilhem. 5.3. Sistema Galin-Paris-Chevé. 5.4. Maurice Chevais. 5.5. Método Tonic Sol-fa: Sarah Ann Glover, John Curwen. 5.6. Agnes Hundoegger e o método Tonika-do. Repercusión en Alemaña. 5.7. Lowell Mason e Luther Mason. 5.8. Frances Elliot Clark 5.9. Satis Coleman	1,5
6. Metodoloxía Dalcroze	6.1. Biografía. 6.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 6.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 6.4. Características principais da metodoloxía. 6.5. Aplicación práctica. 6.6. Difusión, evolución e enfoques derivados: Laura Bassi	1
7. Metodoloxía Ward	7.1. Biografía. 7.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 7.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 7.4. Características principais da metodoloxía. 7.5. Aplicación práctica.	1
8. Metodoloxía Kodaly	8.1. Biografía. 8.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 8.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 8.4. Características principais da metodoloxía. 8.5. Aplicación práctica. 8.6. Difusión, evolución e enfoques derivados: Mary Helen Richards (ETM)	1
9. Metodoloxía Orff	9.1. Biografía. 9.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 9.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 9.4. Características principais da metodoloxía. 9.5. Aplicación práctica. 9.6. Difusión, evolución e enfoques derivados: adaptacións nacionais do Schulwerk de Orff-Keetman, enfoques de Wuytack, Goodkin, Frazee...	1
10. Metodoloxía Martenot	10.1. Biografía. 10.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 10.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 10.4. Características principais da metodoloxía. 10.5. Aplicación práctica.	1
11. Metodoloxía Willems	11.1. Biografía. 11.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 11.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 11.4. Características principais da metodoloxía. 11.5. Aplicación práctica. 11.6. Difusión e evolución: Chapuis	1
12. Metodoloxía Suzuki	12.1. Biografía. 12.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 12.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 12.4. Características principais da metodoloxía. 12.5. Aplicación práctica. 12.6. Difusión e evolución	1
13. Metodoloxía Gordon	13.1. Biografía. 13.2. Fontes para o estudo da metodoloxía. 13.3. Fundamentos psicolóxicos e estéticos. 13.4. Características principais da metodoloxía. 13.5. Aplicación práctica.	1
14. Métodos creativos	14.1. Murray Schafer 14.2. John Paynter 14.3. Comprehensive Musicianship 14.4. Groupe de Recherches Musicales: Schaeffer, Delalande, Reibel...	1
15. Outras metodoloxías	15.1. Metodoloxía Rinderer 15.2. Metodoloxía Cornéloup 15.3. Metodoloxía Percustra 15.4. Metodoloxía Yamaha 15.5. Educación audioperceptiva	0,5

16. Novas perspectivas e paradigmas	16.1. Lucy Green e a aprendizaxe informal 16.2. O enfoque multicultural de Patricia Shehan Campbell 16.3. John Feierabend: First Steps in Music e Conversational Solfege 16.4. Music Mind Games, de Michiko Yurko. 16.5. As tecnoloxías ao servizo da divulgación educativa musical: breve percorrido pola historia da difusión de concertos didácticos e programas de educación musical en TV, radio e redes sociais.	1
17. Ensino musical en España	17.1. Principais pedagogos do século XX: Joan Llongueres, Irineu Segarra, M. Rosa Font Fuster, Montserrat Sanuy. Luis Elizalde, M ^a de los Angeles Cosculluela... 17.2. Correntes pedagóxicas actuais en España.	0.5
TOTAL SESIÓN:		16

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	36	-	36
Exposición práctica	4	-	4
Práctica individual (estudio e traballos)	2	42	40
Práctica colectiva	8	10	18
Lectura guiada e comentario de fontes	5	8	13
Pescuda de información	-	12	12
Exposición e debate de traballos	6	6	12
Composición de exercicios das distintas metodoloxías	-	10	10
Portafolios	-	30	30
Titorías:	1	-	1
Actividades de avaliación: Probas. Revisión de probas	2	-	2
		TOTAL HORAS:	180

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Proba escrita	Memorización e asimilación dos contidos referidos nesta programación. Realización dun exame no que se valorará o dominio teórico e aplicación en supostos prácticos de coñecementos e conceptos da materia, así como a expresión.	Todas	40%
Asistencia presencial	Participar de forma activa na clase, amosando implicación ao longo do curso no desenrolo das tarefas propostas.	Todas	10%
Práctica colectiva	Participar nas postas en común sobre as diferentes metodoloxías e na exposición de traballos, amosando un certo grado de sentido crítico e de análise, avalado pola lóxica e polos saberes adquiridos, na defensa das opinións.	Todas	20%
Portafolios	Recoller de forma sistemática o traballo: revisións, auto-análise, reflexións, ideas principais dos contidos, conclusións do traballo, síntese da pescuda de información, exercicios propios realizados según as diferentes metodoloxías, auto-avaliacións, dúbidas resoltas, apuntes, reseñas e comentarios de fontes,...	Todas	30%
6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			

Proba escrita	Memorización e asimilación dos contidos referidos nesta programación. Realización dun exame no que se valorará o dominio teórico e aplicación en supostos prácticos de coñecementos e conceptos da materia, así como a expresión. Realizar un exercicio teórico-práctico baixo as premisas dalgunhas das metodoloxías.	Todas	60%
Portafolios	Recoller de forma sistemática o traballo: revisións, autoanálise, reflexións, ideas principais dos contidos, conclusións do traballo, síntese da pescuda de información, exercicios propios realizados según as diferentes metodoloxías, auto-avaliacións, dúbidas resoltas, apuntes, reseñas e comentarios de fontes,...	Todas	40%

6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (PERDA AVALIACIÓN CONTINUA CON MÁIS DE 4 FALTAS)

Proba escrita	Memorización e asimilación dos contidos referidos nesta programación. Realización dun exame no que se valorará o dominio teórico e aplicación en supostos prácticos de coñecementos e conceptos da materia, así como a expresión. Realizar un exercicio teórico-práctico baixo as premisas dalgunhas das metodoloxías.	Todas	60%
Portafolios	Recoller de forma sistemática o traballo: revisións, autoanálise, reflexións, ideas principais dos contidos, conclusións do traballo, síntese da pescuda de información, exercicios propios realizados según as diferentes metodoloxías, auto-avaliacións, dúbidas resoltas, apuntes, reseñas e comentarios de fontes,...	Todas	40%

6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA

Proba escrita	Memorización e asimilación dos contidos referidos nesta programación. Realización dun exame no que se valorará o dominio teórico e aplicación en supostos prácticos de coñecementos e conceptos da materia, así como a expresión. Realizar un exercicio teórico-práctico baixo as premisas dalgunhas das metodoloxías.	Todas	60%
Portafolios	Recoller de forma sistemática o traballo: revisións, autoanálise, reflexións, ideas principais dos contidos, conclusións do traballo, síntese da pescuda de información, exercicios propios realizados según as diferentes metodoloxías, auto-avaliacións, dúbidas resoltas, apuntes, reseñas e comentarios de fontes,...	Todas	40%

Observacións aplicables a tódolos tipos de avaliación e convocatorias: para aprobar a materia haberá que entregar tódolos traballos e obter polo menos un cinco en cada apartado.

SISTEMA DE CUALIFICACIÓN:

Cualificarase en función da seguinte escala numérica de 0 a 10, con expresión de un decimal, á que poderá engadirse a súa correspondente cualificación cualitativa (Orde do 21 de novembro de 2016, Artigo 31)

0-4,9: Suspenso

5,0-6,9: Aprobado

7,00-8,9: Notable

9,00-10: Sobresaínte

PROCEDIMENTO PARA A MATRÍCULA DE HONRA: A matrícula de honra poderá ser outorgada aos estudantes que obteñan unha cualificación igual ou superior a 9,0. O seu número non poderá exceder do 20% dos estudantes matriculados na materia no correspondente cuadrimestre, agás que o número de estudantes matriculados sexa inferior a 20, nese caso poderá concederse unha soa matrícula de honra. No caso de que varios alumnos cumpran os requisitos de obtención da matrícula de honra, esta será concedida a quen alcance a maior nota final. En caso de empate, terá máis peso a cualificación da proba escrita. A profesora poderá decidir non conceder a matrícula de honra se a algunha das ferramentas de avaliación correspondeu unha cualificación menor de 8.

7. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
<p>Deberanse cumprir as disposicións vixentes no marco do establecido no <i>Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social.</i></p> <p>Asimesmo terase en conta a <i>ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da</i></p>	<p>Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.</p>

Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

8. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS

- ALLORTO, R. y D'AGOSTINO V. *La moderna didattica dell'educazione musicale in Europa*. Editorial Ricordi. Milan 1988.
- AGÜERIA , F. *Historia de la educación musical en la España contemporánea: un estudio de política legislativa*, Agüeria, Oviedo, 2011.
- BACHMANN,Mº L. *La rythmique Jacques-Dalcroze*. A la Baconnière.
- CHAPUIS, J. *Elementos de solfeo y armonía del lenguaje musical*. ProMúsica, Fribourg, 1995
- CORNELOUP, M. *La orquesta y sus instrumentos*. Sucesores de Juan Gili, editores. Barcelona, 1969.
- DIAZ, M. y GIRALDEZ, A. *Aportaciones teóricas y metodológicas a la educación musical*. Editorial Graó. Barcelona, 2007.
- ERZSEBET, S. *Libros de práctica de la escritura y lectura musical I y II*. Método Kodaly. Editio Música. Budapest, 1956.
- FONT FUSTER, R. *Historia y vida. Metodología del ritmo musical*. Ediciones Paulinas. Madrid, 1979.
- FRAISSE, P. *Psicología del ritmo*. Ed. Morata. Madrid, 1976.
- FREGA, A. L. *Metodología Comparada de la Educación Musical*. Tesis de doctorado en música, mención educación. Edición CIEM. Buenos Aires, 1997.
- FRIGYES,S. *Educación Musical en Hungría*. Real Musical.
- FUENTES,P. Cervera, J. *Pedagogía y didáctica para músicos*. Piles.
- GARCÍA SIPIDO, A. L. y LAGO, P. *Didáctica de la expresión plástica y musical*. Ed. Real Musical. Madrid, 1990.
- GIMERNO SACRISTÁN, J. Y OTROS. *Pedagogías del siglo XX*. Cuadernos de pedagogía. Ciss Praxis, educación. Barcelona, 2000.
- HARGREAVES, D. J. *Música y desarrollo psicológico*. Editorial Graó. Barcelona, 1998.
- HERNÁNDEZ,D. *La alegría de aprender música en el cole*. Editorial Popular.
- HEMSY DE GAINZA,V. *Ritmo Musical y banda de percusión en la aula de primaria*. Eudeba.
- HEMSY DE GAINZA,V *Fundamentos materiales y técnicas de la Educación Musical*. Ricordi.
- HEMSY DE GAINZA,V *Pedagogía Musical*. Lumen.
- HEMSY DE GAINZA, V y otros. *La transformación de la educación musical a las puertas del siglo XXI*. Editorial Guadalupe.
- HEMSY DE GAINZA, V y otros. *La educación musical frente al futuro*. Editorial Guadalupe.
- HEMSY DE GAINZA, V. *La iniciación musical del niño*. Editorial Guadalupe.
- HEMSY DE GAINZA, V y otros. *La improvisación musical*. Editorial Ricordi. Buenos Aires 1983.
- JAQUES-DALCROZE, E. *La rythmique*. Vol. I. Editores Lausanne, Jobin y compañía. Suiza, 1916.
- JAQUES-DALCROZE, E. *La rythmique*. Vol. II. Editores Lausanne, Jobin y compañía. Suiza, 1916.
- JAQUES-DALCROZE, E. *Las escalas, las tonalidades. La frase y los matices. Vol I, II y III*. Editores Sandoz, Jobin y compañía.
- JAQUES-DALCROZE, E. *La rítmica aplicada al estudio del piano*. Editores Jobin y compañía. Lausanne, 1918.
- JAQUES-DALCROZE, E. *Rítmica y creación. Gesto, movimiento y forma*, La Pajarita de Papel, Madrid, 2017
- KODALY, Z. *100 Pequeñas Marchas*. Editio Música Budapest. Budapest, 1947.
- KODALY, Z. *333 Ejercicios de lectura*. Editio Música Budapest. Budapest, 1941.
- KODALY, Z. *100 Canciones folklóricas húngaras*. Editio Música Budapest. Budapest, 1945.
- KODALY, Z. *Bicinia húngarica I*. Editio Música Budapest. Budapest, 1937.
- KODALY, Z. *Bicinia húngarica II*. Editio Música Budapest. Budapest, 1941.

- KODALY, Z. *Tricinia*. Editio Música Budapest. Budapest, 1954.
- KUNTEL-HANSEN, M. *Educación musical precoz y estimulación auditiva*. Ed. Médica y Técnica.
- LLONGUERES, J. *El ritmo en la educación y formación general de la infancia*. Ed. Dinsic. Barcelona, 2002.
- MARTENOT, M. *Método Martenot*. Ricordi, Buenos Aires, 1957.
- MARTENOT, M. *Principios fundamentales de formación musical y su aplicación*. Rialp, Madrid, 1993
- MURRAY SCHAFFER, R. *Hacia una educación sonora*. Pedagogías musicales abiertas. Buenos Aires, 1994.
- MURRAY SCHAFFER, R. *Cuando las palabras cantan*. Ed. Ricordi. Buenos Aires, 1970.
- MURRAY SCHAFFER, R. *Limpieza de oídos*. Ed. Ricordi. Canada, 1967.
- MURRAY SCHAFFER, R. *El compositor en el aula*. Ed. Ricordi.
- MURRAY SCHAFFER, R. *El nuevo paisaje sonoro*. Ed. Ricordi Americana. Buenos Aires, 1969.
- MURRAY SCHAFFER, R. *El rinoceronte en el aula*. Ricordi. Buenos Aires, 1975.
- ORFF, C. *Textos sobre teoría y práctica del Orff-Schulwerk*, AgrupArte, Vitoria, 2011.
- ORFF, C. y KEETMAN, G. *Musik für Kinder*, Schott, 1950.
- PALACIOS, F. *Artilugios e instrumentos para hacer música*. Opera Tres. Madrid 1990.
- PALACIOS, F. *La brújula al oído*. AgrupArte. Vitoria, 2004.
- PAYNTER, J. *Sonido y estructura*. Ed. Akal. Madrid, 1999.
- PÉREZ, M. y PUJOL, E. *Jugando con la música. Bebés. Currículo para la educación musical temprana según la Music Learning Theory de Edwin Gordon*, IGEME, Madrid, 2015.
- SANDOR, F. *Educación musical en Hungría*. Real Musical.
- SANUY, M. *Aula Sonora*. Editorial Morata.
- SANUY, M. y GONZALEZ, L. *Orff-Schulwerk Música para niños*. Unión Musical Española. Madrid, 1969.
- SUZUKI, S. *Educados con amor*, Alfred Music, 2004.
- SWANWICK, K. *Música, pensamiento y educación*. Ediciones Morata. Madrid, 1991.
- TRÍAS, N. *Juegos rítmicos I y II*. Ediciones Pilar Llongueres. Barcelona, 1986.
- VALERIO, W. H., REYNOLDS, A. M., BOLTON, B. M., TAGGART, C. C., & GORDON, E. E. *Music play: The early childhood music curriculum guide for parents, teachers*, GIA Publications, Chicago, 1998.
- WARD, J. *Método Ward, vol 1.2.3.4* Desclée. 1964.
- WILLEMS, E. *Educación musical. Vol. I, II, III y IV. Guía para el maestro*. Ed. Ricordi Americana. Buenos Aires, 1966.
- WILLEMS, E. *El valor humano de la Educación Musical*. Paidós Educador.
- WILLEMS, E. *El oído musical. La preparación auditiva del niño*. Paidós Educador. Barcelona, 2001.
- WILLEMS, E. *El ritmo musical*. Eudeba. Buenos Aires, 1993.
- WILLEMS, E. *La preparación musical de los más pequeños*. Ed Universitaria. Buenos Aires, 1961.
- WILLEMS, E. *Las bases psicológicas de la Educación Musical*. Paidós Educador.
- WILLEMS, E. *Solfeo. Curso elemental*. ProMusica. Fribourg, 2004.
- WUYTACK, J. *Cantar y descansar*. Canciones con gestos. Ed. Real Musical. Madrid, 1995. - WUYTACK, J. *Cantan, bailan*. Ed. Nau llibres. Valencia, 1993.
- ZAMACOIS, J. *Temas de pedagogía musical*, Quiroga, Madrid, 1975